



Türkiye'deki Eğitim Yönetimi Felsefesinin İncelenmesi

Özge Tümçelik

Sınıf Öğretmeni

ozgeozkan1983@hotmail.com, ORCID:0009-0006-0751-2891

Özet

Eğitim yönetimi, felsefi bağlamda yapıldığı düşünölen az sayıdaki çalışma ile tanımlanmaya çalışılmış ve bu çalışmalar eğitim yönetimi alanının anlaşılmasına katkı sağlamıştır. Ancak, geçmiş dönemlerde eğitim yönetiminin epistemolojik olarak betimlenmesine yönelik olan bu girişimler, çoğunlukla epistemolojinin ötesine geçerek ontolojik alana ait sayılabilecek sorular ve cevaplardan oluşmuştur. Eğitim yönetiminin sosyal temellerinin daha çok epistemolojiye dayanması, bu alanın, epistemolojinin sorularıyla tanımlanması gereksinimini ön plana çıkarmıştır. Eğitim yönetimine ait söz konusu kavramların ontolojik açıdan betimlenmesinde görölen yetersizlik ve eksiklikler ise, eğitim yönetimi alanının ideoloji bataklığına saplanmış veya parçalanmış bir alan haline gelmesine neden olmuştur. Epistemolojik bağlamda sergilenecek yeni çabalar, bu bölünmüşlüğün gelecek dönemlerde en aza indirilmesi ve eğitim yönetimi alanının kısır tartışmalardan kurtularak gelişmesini sürdürmesi için son derece önemlidir. Yönetim eyleminin odak noktasına bakıldığında, bir yapıdaki yönetsel süreçlere engel oluşturabilecek olumsuzlukları ortadan kaldırmak için örgütü kanalize etme seçeneğı ilk sırada yer almaktadır. Sistemin hayatta kalmasını sağlamak ve örgütsel başarıyı artırmak için, sağlıklı işleyen bir yönetim modeline duyulan gereksinim tartışmasız şekilde önemlidir. Eğitim yönetimi sistemlerinin nasıl işlediğinin anlaşılması da eğitim yönetiminin ontolojik temelinin irdelenmesiyle mümkündür. Hem bireysel hem de toplumsal kimliğı etkileyen bir araç olarak eğitim, kaçınılmaz olarak siyasetin yörüngesinde kalmaktadır ve böylece toplum içerisindeki birçok grubun, farklı ilgi alanlarına sahip grupların ve farklı güçlerin ilgisini çekmektedir. Başka bir ifadeyle, eğitim yönetiminin odak noktasının eğitim kurumlarında alınan kararların uygulanması olduğı düşünölmektedir. Özetle bu gibi eğitsel yaklaşımlar, süreç ve uygulama ile tespitlerin, eğitim yönetiminin ontolojik durumunun ifade edilmesine katkı sağladığı ve eğitim yönetiminin temel gerçekleri başta olmak üzere asıl amaçlarına dikkat çekildiğı vurgulanmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Eğitim, Eğitim Felsefesi, Eğitim Yönetimi

Examination of the Philosophy of Educational Management in Turkey

Abstract

Educational management has been tried to be defined by a small number of studies that are thought to have been conducted in a philosophical context, and these studies have contributed to the understanding of the field of educational management. However, these attempts aimed at the epistemological description of educational administration in the past periods have mostly consisted of questions and answers that can be considered to belong to

the ontological field, going beyond epistemology. The fact that the social foundations of educational administration are based more on epistemology has brought to the fore the need for this field to be defined by the questions of epistemology. The inadequacies and shortcomings seen in the ontological description of the concepts related to education management have caused the field of education management to become a field stuck in the swamp of ideology or fragmented. New efforts to be made in an epistemological context are extremely important for minimizing this division in the coming periods and for the field of educational administration to continue its development by getting rid of vicious discussions. When looking at the focal point of management action, the option of channeling the organization to eliminate the negativities that may create obstacles to managerial processes in a structure is in the first place. In order to ensure the survival of the system and increase organizational success, the need for a healthy functioning management model is unquestionably important. Understanding how education management systems work is also possible by examining the ontological basis of education management. Education, as a means of influencing both individual and social identity, inevitably remains in the orbit of politics and thus attracts the attention of many groups in society, groups with different interests and different forces. In other words, it is thought that the focus of education management is the implementation of decisions made in educational institutions. In summary, it is emphasized that such educational approaches, processes and practices and determinations contribute to the expression of the ontological state of educational management and draw attention to the main objectives, especially the basic facts of educational management.

Key Words: Education, Educational Philosophy, Educational Management

Giriş

Eğitim yönetimi, felsefi bağlamda yapıldığı düşünülen az sayıdaki çalışma ile tanımlanmaya çalışılmış ve bu çalışmalar eğitim yönetimi alanının anlaşılmasına katkı sağlamıştır. Ancak, geçmiş dönemlerde eğitim yönetiminin epistemolojik olarak betimlenmesine yönelik olan bu girişimler, çoğunlukla epistemolojinin ötesine geçerek ontolojik alana ait sayılabilecek sorular ve cevaplardan oluşmuştur (Oplatka, 2010, s. 231-234).

Eğitim yönetiminin sosyal temellerinin daha çok epistemolojiye dayanması, bu alanın, epistemolojinin sorularıyla tanımlanması gereksinimini ön plana çıkarmıştır. Eğitim yönetimine ait söz konusu kavramların ontolojik açıdan betimlenmesinde görülen yetersizlik ve eksiklikler ise, eğitim yönetimi alanının ideoloji bataklığına saplanmış veya parçalanmış bir alan haline gelmesine neden olmuştur.

Epistemolojik bağlamda sergilenecek yeni çabalar, bu bölünmüşlüğün gelecek dönemlerde en aza indirilmesi ve eğitim yönetimi alanının kısır tartışmalardan kurtularak gelişmesini sürdürmesi için son derece önemlidir (Samier, 2016, s. 31-34).

Yükseköğretim kurumları bağlamında eğitim yönetimi programlarının taşıdığı ontolojik özellikler ve özellikle de Millî Eğitim Bakanlığı'nın (MEB) eğitim yönetimi hedefleri ve eğitim yöneticisi

görev tanımı ile benzerlik göstermediğini söylemek mümkündür. Ayrıca lisansüstü derecelerdeki bu programlara ait içerik ve hedeflerin, MEB’in yönetici yeterlikleri ve eğitim yöneticisi atama yönetmelikleriyle uyumlu olmadığı görülmektedir.

Balcı’nın (1999, s. 210-211) ifade ettiği gibi, Türkiye’deki eğitim yönetimi programlarının içerikleri, Türk eğitim sisteminin gereksinimleriyle örtüşmemektedir. Bu durumun nedenleri arasında, araştırmaya dayanmaksızın, gelişmiş ülkelerdeki üniversitelerin eğitim yönetimi programları içeriklerinin Türkiye’ye fazla bir emek harcanmadan aktarılmaya çalışılması gösterilebilir.

Ayrıca MEB’in eğitim yöneticisi yeterliklerinin belirlenmesine önderlik etmemesi ve Aydın’ın (1998, s. 276) da vurguladığı gibi, eğitim sistemlerinin verimli olabilmeleri için ihtiyaç duyulan iyi yetişmiş ve yeterlik kazandırılmış çok sayıda yönetici adayının, işgücü piyasasında görmezden gelinmesi, bu olumsuzluğu pekiştirmektedir. Üstelik yükseköğretim kurumları ile MEB arasındaki söz konusu uyum ve eşgüdüm eksikliği problemi, eğitim yönetimi programlarının açıldığı ilk yıllardan beri süregelmektedir.

Eğitim yönetimi bilim dalının yol kat ederek nitelik ve nicelik bakımından daha iyi noktalara gelebilmesi, eğitim yönetimi programlarının kapsamlı olarak değerlendirilmesine bağlıdır. Bunun sağlanması halinde, alanın epistemolojik temelleri, kök değerleri ve mesleki-akademik boyutları arasındaki bağlantıyı görmek mümkün olacaktır (Balcı, 2008, s. 193).

Bu durum, eğitim bilimleri alanında varlıklarını sürdüren eğitim yönetimi programlarının ve alt disiplinlerinin, ontolojik olarak açıklanmasının öncelikli bir ihtiyaç olduğunu göstermektedir. Bu bağlamda, programların temel amaçlarından başlanılarak yapı, içerik ve fonksiyonlarının felsefi açıdan analiz edilmesinin gerekliliğine dikkat çekilmektedir.

Yönetim eyleminin odak noktasına bakıldığında, bir yapıdaki yönetsel süreçlere engel oluşturabilecek olumsuzlukları ortadan kaldırmak için örgütü kanalize etme seçeneği ilk sırada yer almaktadır. Sistemin hayatta kalmasını sağlamak ve örgütsel başarıyı artırmak için, sağlıklı işleyen bir yönetim modeline duyulan gereksinim tartışmasız şekilde önemlidir.

Eğitim yönetimi sistemlerinin nasıl işlediğinin anlaşılması da eğitim yönetiminin ontolojik temelini irdelenmesiyle mümkündür. Hem bireysel hem de toplumsal kimliği etkileyen bir araç olarak eğitim, kaçınılmaz olarak siyasetin yörüngesinde kalmaktadır ve böylece toplum

içerisindeki birçok grubun (farklı ilgi alanlarına sahip grupların ve farklı güçlerin) ilgisini çekmektedir. Başka bir ifadeyle, eğitim yönetiminin odak noktasının eğitim kurumlarında alınan kararların uygulanması olduğu düşünülmektedir.

Özetle bu gibi eğitsel yaklaşımlar, süreç ve uygulama ile tespitlerin, eğitim yönetiminin ontolojik durumunun ifade edilmesine katkı sağladığı ve eğitim yönetiminin temel gerçekleri başta olmak üzere asıl amaçlarına dikkat çekildiği vurgulanmaktadır (Bates, 2013, s. 193; Gemmill ve Oakley, 1992, s. 114).

Felsefi Temel Bağlamında Eğitim

Felsefenin eğitim ile olan ilişkisi ve etkileşimine, bilim felsefesi ve eğitim felsefesi boyutları altında yer verilecektir. Bu çalışmada, eğitim yönetiminin varlığını ve varoluşsal özelliklerini sorgulama konusunda felsefenin temel alanlarından ontolojiye özgü yöntemler benimsenmiştir. Ayrıca eğitim yönetimi ve hermeneutik kavramlarının birbiri ile olan ilişkisi üzerinde kısaca durulmuştur.

Bilgi, felsefe çalışmalarının en başından beri temel bir sorun teşkil etmiştir. Felsefe, bir disiplin olarak mantık ve metafiziği de kapsamaktadır. Bilgi sorunu ile olan ilişkisi ise, bilgi anlamına gelen Yunanca ‘episteme’ sözcüğünden türeyen epistemoloji olarak adlandırılmaktadır. Zaten epistemolojinin de genel yönelimi nesneyi bilme tutumu ile ilişkilidir.

Bu maksatla epistemolojik araştırma iki temel soru içerir: ‘Bilgi nedir’ ve ‘Onu nasıl ediniriz?’ (Kissack, 2002, s. 173). Bu bağlamda hem bilinmek istenen varlığın epistemolojisi hem de insanları buna ulaştıracak metodoloji, felsefi çalışmaların yapı taşlarıdır.

Felsefe, düşünce biçiminin kökenini, tecrübeyle ilgili belirsizliğin doğasını ve doğrulanmak istenen hipotezleri kategorize ederek, belirsiz olanın kökenini bulmayı amaçlayan bir düşünce biçimidir.

Yaygın sosyal yapılarda, özellikle de örgütsel anlaşmalar, menfaat ve amaçlar söz konusu olduğunda yaşanan belirsizlikler, felsefi düşünce farklılıklarının en büyük nedenlerindedir. Karşıt eğilimlerin uyumlu bir şekilde yeniden düzenlenmesinin tek yolu, duygusal ve entelektüel

eğilimlerin değiştirilmesi yoluyla gerçekleştiğinden, felsefe, bir anda, yaşamın çeşitli çıkarlarının açık bir formülasyonuna dönüşür ve daha iyi bir bakış açısı ve önerme yöntemi sunar. Dolayısıyla menfaat dengesine etki etmesi kaçınılmazdır.

Bu bağlamda, eğitim felsefesi, istenen dönüşümün gerçekleştirilebilmesi ve arzulanan şeyin sadece bir hipotez olarak kalmaması için, eğitimin 'kasıtlı olarak yürütülen bir uygulama' olduğu yönündeki ontolojik boyutu ile yakından ilişkilidir (Dewey, 1916, s. 35-37).

Felsefe ve eğitim hem varlıklarını sürdürmek hem de kendilerini ilerletmek için birbirlerini desteklemelidir. Felsefe, insanlığın derinliğini algılamak, gerçekleri bulmak ve dünyanın gerçekliğine ulaşmak için gidilen bir yoldur. Diğer bir ifadeyle, felsefenin dünyadaki her şeyi genel ve sistematik bir şekilde inceleyen ve yorumlayan bir düşünce sistemi olduğunu söylemek mümkündür. Dewey (2004, s. 61), felsefenin işlevlerini şu şekilde ifade etmektedir:

- 1.Felsefe diğer disiplinlerin temellerini inceler.
- 2.Felsefe, bütün dünyanın kapsamlı bir anlayışını geliştirir.
- 3.Felsefe, bireylerin inanç ve tutumlarını analiz eder ve değerlendirir.

Felsefe, insanların fikirlerini düzenleme ile alan, düşünce ve eylem alanlarına anlam verme ihtiyacından doğar. Aslında, varlık, bilme, değer verme ve inceleme konularında işlevsel bilgiye sahip olmaksızın herhangi bir konuda gerçekçi bir görüş oluşturmak imkânsızdır. Bu nedenle, insan doğasını bütünüyle anlayabilmek, ancak felsefeyle mümkündür (Alkan, 1983, s. 64).

Bilim Felsefesi Bağlamında Eğitim

Bilimin ne olduğu, kolay gibi görünen ancak oldukça karmaşık bir sorudur. Çünkü asıl önemli olan nokta, bir şeyi bilim olarak nitelendirebilmek için gereken koşulların ne olduğudur. Bilim, evrenin derinliklerini keşfetmek için bazı metodolojilerden faydalanmaktadır. Bu metodolojiler, pozitif veya sosyal bilimlere göre farklılaşmaktadır.

Pozitif bilimlerde deneylerin oldukça önemli bir yeri varken, sosyal bilimler için bu durum farklılık göstermektedir. Fakat her iki bilim türü için de önemli olan bir şey varsa, o da teori

geliştirme sürecidir. Bilim insanları deney veya gözlem sonuçlarını kaydetmekten öteye geçememekte ve bu deney veya gözlem sonuçlarını genel bir teoriye dayandırarak açıklamayı amaçlamaktadırlar. Bu işlemin zorluğu düşünüldüğünde, bilim felsefesinin temel görevi karşımıza çıkmaktadır.

Bilim felsefesinin temel görevi, doğanın pek çok gizemini açığa çıkarmak için deney, gözlem veya teori geliştirme süreçlerinin nasıl işletileceğini anlamamıza yardım etmektir (Okasha, 2016, 4-5).

Konu felsefe ve bilime geldiğinde, “Felsefenin bilimle ne ilgisi var?” sorusu sıklıkla ortaya çıkmaktadır. Bu soruyu soran kişiye verilebilecek cevap, “O halde bilimsel kavramların öğrenciler tarafından daha iyi anlaşılmasının yollarını nasıl keşfedeceğiz?” sorusunu sormak olacaktır.

Ayrıca, felsefe ile bilim arasındaki bağıntıyı kurduktan sonra da hangi konunun ‘felsefenin’ hangi alt dalı ile ilgili olduğu da cevaplanması gereken ikinci soru olmalıdır. Bilim ile felsefe arasında keskin farklılıklar bulmak yerine, felsefeden yola çıkılarak bilim felsefesinin detayları belirginleştirilmelidir.

Geçmişten günümüze bütün bilimler ve diğer pek çok özel bilgi alanları, felsefeden elde edilen fikirlerle gelişme şansı bulmuş ve koordine edilmiştir. Özellikle 19. ve 20. yüzyıllarda felsefe hem pozitif hem de sosyal bilimler için ‘bölümler arası bir bölüm’ şeklinde kendine yer edinmiştir.

Bazı bilim adamları için felsefe bu rolünden dolayı önemli görülmemiştir. Belki de bundan dolayıdır ki, geleneksel öğretimde bilim ile felsefeyi birbirine bağlayan zincirde bir ‘bağ’ eksiktir. O dönemki toplumlar buldukları çağdaki alışkanlıklarının ve sahip oldukları sosyal normlarının üzerinde belirli bir olgunluğa erişmişlerdi. Bundan dolayı eski çağlardaki Sokrates ve Aristo’nun yaşamlarından başlayarak her çağın felsefedeki öncüleri pek çok zorlukla karşılaşmışlardır (Çilingir, 2016, s. 2).

19. yüzyılda üniversitelerdeki akademik felsefenin kurulmasıyla birlikte, filozoflar için birçok tehlike azalmıştır. Bilimsel etkinliklerin kılavuzlanması ve değişik alanlara ait bilimlerin öğretilmesi faaliyetleri için bilimin bir felsefeye dayanması gerektiği fikri ortaya çıkmıştır (Frank, 1957, s. 24).

Bilim felsefesinin esas amacı bilimi anlamaktır. Bilim felsefesi ile uğraşan bireyin temel amacı ise, bilim veya bilimsel bilgiyi çözümleyerek bilimi anlamak veya ona anlam katmaktır. Bunu

yaparken de bilimin yapısını ve işleyişini ortaya koymalı, bilimsel alanın metodolojilerine eleştirel bir pencereden yaklaşmalıdır. Bilimsel felsefeyi savunanların en önemli tezi, felsefenin de bilimsel sistem kadar doğru, kesin ve sağlam bilgiye sahip olduğudur (Sarı, 2017, s. 17).

Felsefenin temele alınarak bilim felsefesinin özerk bir disiplin olarak daha fazla gelişim göstermesi, sosyal bilimler başta olmak üzere tüm bilimlerin olgunlaşması ve doğru rotayı çizebilmeleri bakımından oldukça önemlidir.

Çünkü günümüzde genel anlamda eğitim ile ilgili en ciddi sorunlardan biri, üniversite temelli araştırmalarda gözlenen teori ve uygulama arasındaki uçurumdur. Bunun detaylarına bakıldığında ise, salt akademik konuların bilimsel araştırma kaygıları ile bilim dünyası içinde yer alması ve müfredat geliştirme süreçlerinde eleştirel düşünce ve felsefi analizden yoksun olunması faktörleri ile karşılaşmaktadır (Boersma, Goedhart, De Jong ve Eijkelhof, 2005, s. 45; Millar, Leach ve Osborne, 2000, s. 135-136).

Bilim dünyasında bu durumun yarattığı endişelerin, pek çok çalışmaya esin kaynağı olacak kadar kayda değer olduğu görülmektedir. Ancak ne müfredat geliştirme ne de uygulama basamaklarında eleştirel düşünme ve felsefi analizin önemi kavranabilmiştir.

Hermeneutik Felsefesi Bağlamında Eğitim

Yunanca ‘hermeneúein’ fiilinden gelen ve ‘herme’ kökünden türemiş olan hermeneutik sözcüğü, bir şeyi ifade etme, açıklama ve çevirme-yorumlama olarak üç değişik anlama sahiptir. Bu üç anlamın kesiştiği nokta ise, bir şeyin ‘aktarılmadan anlaşılamayacağı’ hususudur. Anlaşılmanın yolu ise sözden geçmektedir (Taşdelen, 2000, s. 110).

Fıncıoğulları (2016, s. 286), hermeneutiğin insanın yaşantısı içinde ürettiği her şeyi anlama ve yorumlamaya olan ihtiyacından doğduğunu belirterek, ortaya çıkış gerekçesinin özellikle 19. yüzyılda doğa bilimlerinin sosyal bilimlerde kullanılması fikrine bir tepki olduğunu dile getirmektedir.

Hermeneutik terimi, ilk zamanlarda kutsal kitapların anlamlarının keşfedilmesi, yorumlanması ve anlaşılması için bir araç olarak kullanılmış olsa da bu kavram daha sonraları coğrafya, siyaset,

edebiyat, felsefe, arkeoloji ve sosyoloji disiplinlerine nüfuz edecek şekilde gelişmiştir (Maunter, 1996, s. 25).

Başka bir ifadeyle, ilk olarak metinleri yorumlamakta kullanılan bir bilim olarak ortaya çıkan hermeneutik, insan eylemlerinin anlamının da birer metin olarak ele alınabileceğini savunmaktadır.

Ricoeur (1981, s. 36) de benzer şekilde, konuşulan bir dilin nesnelleştirilmesi olan bir metin veya metinlerde yer alan fikirler gibi, anlamlı bir insan eyleminin de yorumlanarak nesnelleştirilebilmesinden söz etmektedir. Bu bağlamda, hermeneutik, toplumsal eylemin öznel anlamını yorumlayarak açıklanabilen insan eylemlerine ve sosyal fenomenlere atıfta bulunmaktadır.

Sosyoloji ve fenomenoloji, hermeneutik kavramına derinden kök salmıştır. Bunun nedenine bakıldığında toplumsal yaşamın ve uygulamaların yorumlanması konusunda hermeneutiğin bu iki bilim ile kesişen noktalarının fazlaca mevcut olduğu görülmektedir (Ricoeur, 1981, s. 37).

Bu nedenle genel olarak eğitim ve özellikle eğitim yönetimi ile ilgili kültür ve onun temelinde yatan sosyal etkileşim ve uygulamaların paradigmasını anlamak için, hermeneutik ile ilgili sosyolojik yazılar üzerinde durmak önem kazanmaktadır.

Hermeneutik, yorumlamanın niteliğine veya yöntemlerine ‘çevirme’, ‘yorumlama’, ‘anlaşılır kılma’, ‘sorgulama yapma’ ya da ‘teori geliştirme’ gibi birtakım bilgiler sağlayan ‘yorumlama bilgisinin bir yöntemi’ olarak tanımlanabilir. Bu aynı zamanda, ‘yorumsalcı yorumlama sanatı’ olarak da algılanabilir (Maunter, 1996, s. 23).

Maunter gibi, hermeneutiği ‘yorum sanatı’ olarak tanımlamak mümkündür ancak söz konusu yorumlama ve anlaşılma, genellikle metinlerin yorumuyla sınırlı kalmaktadır. Bununla birlikte, hermeneutik bağlamdaki anlama, yalnızca metinlerle ilgili yorumlamaya dayanmaz, aynı zamanda tüm insan ve insan ürünlerine dair ilgilenişler hermeneutik süreçlere içkindir.

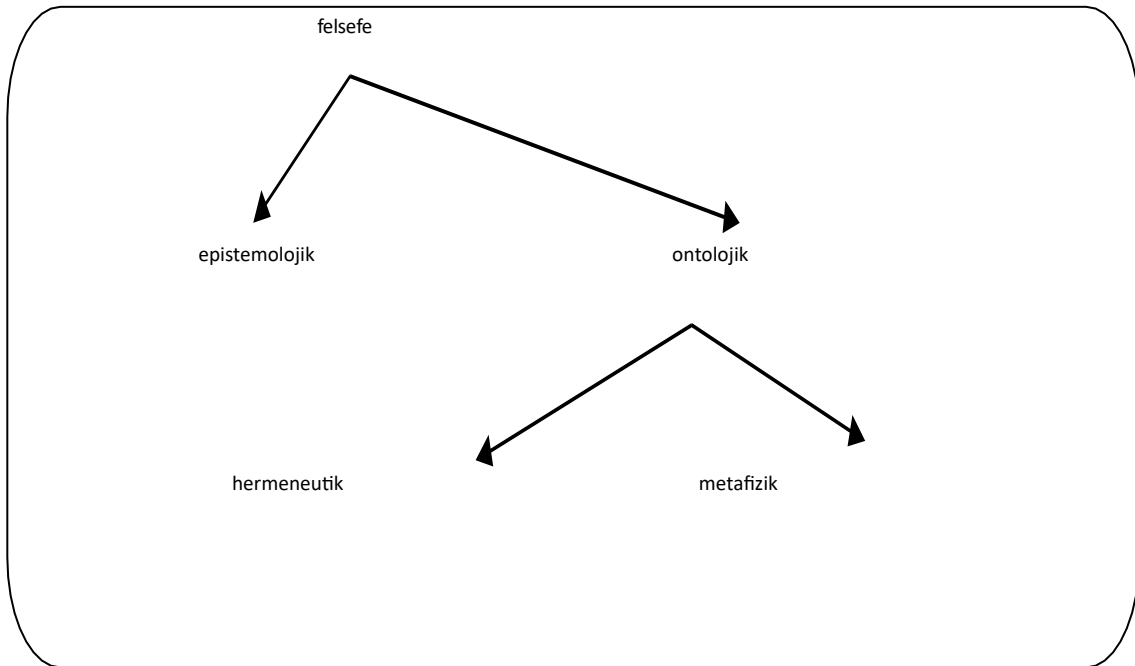
Çömlek parçalarını ve onların önemini sınıflandırmaya çalışan bir arkeolog örneği, hermeneutik anlamının ne olduğunun daha iyi anlaşılmasına katkıda bulunacaktır. Bu örnek, bir insanın başka bir insan veya insan ürünü ile temas ettiği her durumda, karşılaşılan varlıklar ve o varlıkların

önemine ilişkin, farklı farklı görüşler ortaya çıkacak olmasının kaçınılmazlığına vurgu yapmaktadır (Taşdelen, 2000, s. 115).

Protevi (2006, s. 84)’nin hermeneutik yorumu bu vurguyu destekler niteliktedir; “hermeneutik epistemolojik terimlerle ‘çoğulcu’ olarak karakterize edilebilir, çünkü hermeneutiğin farklı bilgi yollarının varlığını veya farklı bilgi geleneğini tanımaktadır. Çeşitlilik, bu bağlamda önemlidir çünkü her gelenek bilgiyi farklı algılar”.

Yorumun her yerde devreye girdiğinin bir kanıtı olarak, dünyayı algılayışımız dâhil, bilim, sanat ve yaşamın her alanın anlama ve anlamlandırmalara dayalı olduğunu söylemek mümkündür. Çünkü yeryüzündeki insan sayısı adedince farklı bakış açıları olduğu ve aynı şekilde bunlara bağlı farklı yorumların olması kaçınılmaz bir durumdur.

Farklı insanlara ait farklı fikirlerinin ve yorumların anlamasında insanların öz fikirleri sadece birer basamaktır ve anlamların ortaklaşması için, öz fikirlerin yanında fikir farklılıklarının da farkında olunması gerekmektedir (Fırıncioğulları, 2016, s. 289).



Şekil 1. Felsefenin Anlamı (Danner, 1995, s. 227)

Felsefi bağlamda anlama kavramından önce, anlamın ne olduğunun doğru şekilde belirtilmesi önemlidir. Anlamanın zihinsel bir etkinlik olduğu düşünüldüğünde, anlamanın kavranabilmesi için anlam kavramına odaklanılması kaçınılmaz olacaktır.

Danner (1995, s. 227), anlamın ne olduğunu Susan isiminde bir bebeğin emeklemesi örneği üzerinden açıklamaktadır. Örnekte, Susan'ın emeklemeyi öğrenmesi esnasında elleri, kolları ve dizlerini kullanarak doğal gelişiminin biyolojik aşamalarını sıralayarak nasıl hareket ettiğini anlatmıştır. Bebeğin bedenindeki büyüme ve beyindeki zihinsel gelişimi ölçülebilir ve normal bir sonuç olarak değerlendirilirken, Susan isimli bebeğin emeklemesinin anlamını keşfetmesine yol açan nedir? Cevap, yani emeklemenin anlamı, Susan'ın yerdeki bir noktaya bağlılığının sona ermesi ve dünyasının genişlemesidir.

Örnekte görüldüğü ve Şekil 1'de gösterildiği gibi, bir göstergenin ilk boyutuyla anlaşılması, o göstergenin taşımış olduğu örtük anlamların anlaşılmasında yeterli olmamaktadır. Bu durum aslında anlamların anlam verilmeye ihtiyaç duyulduğunun da bir kanıtıdır. Başka bir ifadeyle, hayatın anlamı ve onun nihai amaçları açıklanırken, yaşama anlam veren şeyin ne olduğu arayışına girilebilmektedir. Bu arayış hem dinî hem de felsefî temellere dayanan bir konudur ve bu anlamı, yaşamların ötesine ait, 'metafiziksel' olarak tanımlamak da mümkündür (Danner, 1995, s. 228).

Anlama sanatı olarak tanımlanan hermeneutik, metin yorumlarına dayalı olan eğitimsel bağlamlar açısından son derece önemlidir ancak eğitim kuramı, yalnızca fiili eğitimsel durumlara odaklanmakla kalmaz, aynı zamanda kuram hakkındaki mevcut açıklamaların gerisine, başka bir deyişle 'eğitim tarihine' de bakar.

Hermeneutiğin eğitime ışık tuttuğu en önemli noktalardan biri, gerçek öğrenmeyi sağlamasıdır. Öğrenme süreci, hafızaya sürekli kayıt yapan bir bilgisayar metaforu ile açıklanmakta ve bunun gerçek bir öğrenme olmayacağı ifade edilmektedir. İnsanların birtakım bilgileri zaten biliyor olmasından kaynaklı olarak kendi bakış açılarını oluşturdukları düşünülmektedir.

Kısaca, hermeneutik bağlamda gerçek bir öğrenmenin mevcut bilgilere sadece yenilerini katma eylemi olmadığı; insanların dünyalarını, ufuklarını ve kendilerini değiştirme işi olduğu öne sürülmektedir (Taşdelen, 2000, s. 119).

Eğitim ile hermeneutiği birlikte düşünerek bir kavram yaratılması istenildiğinde, 'eğitim hermeneutiği' ortaya çıkmaktadır. Eğitim hermeneutiği en geniş manada, anlamanın eğitimdeki

yerini araştırmayı amaçlamaktadır. Anlamayı temele alan bir yaklaşımdır ve bulgularını eğitime yansıtılmaktadır (Taşdelen, 2006, s. 21-23).

Eğitim hermeneutiğine başka bir tanımlama yapmak istenirse, içinde ‘anlam’ ve ‘anlamın anlaşılması’ kavramları mutlaka bulunmalıdır. Her ne kadar hermeneutiğin temel unsuru ‘anlam’ olsa da eğitimin ‘hermeneutik’ bir olgu olmasından dolayı anlamı oluşturmak kadar anlamı anlatmak ve iletmek de eğitim hermeneutiğinin görevlerindedir. (Taşdelen, 2006, s. 24).

İnsanoğlunun kendi varlığı ile çevresini anlaması girişimlerinde hermeneutiğin rolü büyüktür. Çevreyi anlamlandırma yeteneklerimizin edilmesinde eğitimin baş aktör olduğu zaten bilinmektedir. İnsanların dünya görüşlerinin şekillenmesi ve varlıklara anlam yükleme yeterliklerinin oluşması ile eğitim arasında da güçlü bir ilişki vardır. Eğitim bu açıdan değerlendirildiğinde hermeneutik ile olan ilişkisinin ‘anlamı üretme’, ‘anlamı iletmeye’ ve ‘anlamı öğretme’ faaliyetleri olduğu düşünülebilir (Taşdelen, 2006, s. 25).

İnsanın kendi öznel varoluşu ve bilincini oluşturması aşamasında tinsel evrene ait öğrenmeleri de önemlidir. Zaten insan kendi özneliği içerisinde belirlediği yaşam amacı doğrultusunda, edindiği öğrenmelerden yola çıkarak ve nesnel alandan uzaklaşarak tinsel evrendeki anlamları anlamaya yönelir. Bu tinsel evrendeki kişisel iradeye bağlı anlam arayışının kaynağında özgürlük kadar eğitim de yatmaktadır. Yine de ‘zaman’ kavramı ile sınırlı olan bu sahanın genişliğini kişinin deneyimi belirlemektedir (Dilthey, 1999, s.22).

Buradan da anlaşılacağı gibi, anlamı anlama ve anlamın anlamını anlama süreçlerinde eğitim hermeneutiği hem öznel ve tinsel alanların doğası hem de doğa bilimlerinin karakteristiğine ışık tutmaktadır.

Sonuç

Sonuç olarak, eğitim yönetimi programlarının lisansüstü derecelerinden mezun olanlara yüklenen görev ve sorumluluklar, bu programların felsefi temellerinin yeniden yapılandırılmasına ve müfredatlarının değişikliklere uğramasına yol açmaktadır.

Eğitim yönetimi programlarında bir dönem araştırmacı yetiştirmenin, başka bir dönem uygulayıcı yetiştirmeye tercih edilmesi ve yine başka bir dönemde konjonktürel talep değişikliği sonucu bilim uzmanı yetiştirme fikrinin benimsenmesi gibi anlamsal ve amaçsal farklılıklar görülmektedir.

Eğitim yönetimi uzmanlarına göre, lisansüstü seviyelerde eğitim verilen eğitim yönetimi programlarının amaçları da yukarıda sözü edilen eğitim yönetiminin epistemolojik anlamları ile paralellik göstermektedir.

Bundan dolayı, eğitim yönetimi programlarına yüklenen amaçların sözü edilen epistemolojik temellere uygun şekilde belirlenmesi ve sosyal alandaki ihtiyaçların dengeli şekilde analiz edilmesi son derece önem taşımaktadır.

Bilimsel yaklaşımın benimsendiği ve zgr düşüncenin egemen olduğu akademik çevreler tarafından eğitimi verilen her mesleğin, zaman içinde gelişim gösterdiği ve evrensel boyutta bilgi üretimine katkı sağladığı kabul edilmektedir.

Eğitim bilimleri alanı içerisinde konumlandırılmış olan eğitim yönetimi programları da olgunlaşmasını sürdürmekte ve evrensel ölçekte kendi normlarını bularak bilgi üretimi yolunda sürekli gelişmektedir.

Hangi mesleklerin veya görevlerin özel bir eğitim alınarak yapılması gerektiği tartışması, ilk kez 1800'l yılların başında yapılmıştır. O yıllarda avukatlık, doktorluk ve vaizlik dışında, diğer hiçbir meslek için özel bir ihtisasa gerek olduğu düşünülmemiş ve işbaşında eğitim yeterli görülmüştür.

Eğitim yöneticiliğinin özel bir eğitim alınarak yapılabileceği fikri biraz gecikmeli olarak bu yüzyılın ikinci yarısında dile getirilmeye başlanmıştır. Eğitim yönetiminin bir bilim olarak değerlendirilebileceği şeklindeki tartışmalar, 20. yüzyılın ilk çeyreğinde yaşanan okullaşmalar neticesinde son bulmuş ve artık eğitim yönetimi bilim dalında resmen eğitim yöneticisi yetiştirilmeye başlanmıştır.

Bu programların ilk örneklerine Amerika Birleşik Devletleri'nde rastlanılırken, diğer batılı ülkelerde benzer çalışmalar bundan sonra yapılmaya ve yaygınlaşmaya başlanmıştır. Batılı ülkelerle eşzamanlı olmasa da yalın aralıklarla aynı çalışmalar ülkemizde de gerçekleştirilmiştir.

Kaynakça

Abazaoğlu, İ., Yıldızhan, Y. ve Yatağan, M. (2015). Science and mathematics education in Turkey. *Elementary Education Online*, 14(2), 557-573.

Ackroyd, S. (2000). Connecting organizations and societies: A realist analysis of structures. In S. Ackroyd, & S. Fleetwood (Ed), *Realist perspectives on management and organizations içinde* (s. 87–108). London: Routledge.

Baez, B. (2002). Degree of distinction: The Ed.D. or the Ph.D. in education. Paper presented at the Association for the Study of Higher Education, Sacramento, CA (November).

Baker, C., Wuest, J., & Stern, P. N. (1992). Method slurring: The grounded theory/phenomenology example. *Journal of Advanced Nursing*, 17, 1355-1360.

Bakioğlu, A. ve Baltacı, R. (2010). Akreditasyon, eğitimde kalite. Ankara, Nobel.

Cruzeiro, P. A., & Boone, M. (2009). Rural and small school principal candidate: perspectives of hiring superintendents. *The Rural Educator*, 31(1), 1-9.

Çalışkan, S., Karabacak, M. ve Meçik, O. (2013). Türkiye'de eğitim-ekonomik büyüme ilişkisi: 1923-2011 (kantitatif bir yaklaşım). *Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Yönetim Bilimleri Dergisi*, 11(21), 29-48.

Duncan, H., Range, B., & Scherz, S. (2011). From professional preparation to on-the-job development: What do beginning principals need? *International Journal of Educational Leadership Preparation*, 6(3), 1-20.

Eacott, S., & Evers, C. W. (2015). New frontiers in theorizing educational administration. *Educational Philosophy and Theory*, 47(4), 307–311.

Fry, R. W. (2011). *Ask the right questions: Hire the best people*. New Jersey: Career.

Gazi Üniversitesi. (2016). Eğitim Bilimleri Enstitüsü Bilgi Paketi.

<http://egtbil.gazi.edu.tr/posts/view/title/egitim-bilimleri-enstitusu-bilgi-paketi-105732?siteUri=egtbil> adresinden erişilmiştir.

Humboldt State University. (2014). Program Handbook of Educational Leadership Program.

<http://www2.humboldt.edu/education/programs/credential-programs/educational-leadership-program> adresinden erişilmiştir.

Jackson, B. L., & Kelley, C. (2002). Exceptional and innovative programs in educational leadership. *Educational Administration Quarterly*, 38(2), 192-212.

Küçükaksoy, I., Çifçi, I. ve Özbek, R. I. (2015). İhracata dayalı büyüme hipotezi: Türkiye uygulaması. *Çankırı Karatekin Üniversitesi İİBF Dergisi*, 5(2), 691-720.

Laaksonen, S. (2017). 7 ways to consider the design of career pages.

<http://emine.fi/tag/hakijakokemus/> adresinden erişilmiştir.

McInerney, D., Van Etten, S., & Dowson, M. (2007). *Standards in education*. NC: Information Age.

Özdemir, S. (2012). Türk eğitim sisteminin yapısı, eğilimleri ve sorunları. S. Özdemir (Ed), *Türk eğitim sistemi ve okul yönetimi içinde* (s. 1-52). Ankara: Pegem Akademi.

Patton, M. Q. (2014). *Nitel araştırma ve değerlendirme yöntemleri* (M. Bütün ve S. B. Demir, Çev.). Ankara: Pegem Akademi.

Rudolph, F. (1990). *The American college & university: A history*. Georgia: The University of Georgia.

Sahlberg, P. (2007) *Education policies for raising student learning: the Finnish approach*,

Journal of Education Policy, 22(2), 147-171.

Tyack, D., & Hansot, E. (1982). *Managers of virtue: public school leadership in America, 1820–1980*. New York: Basic Books.

University of California Los Angeles. (2017). *Graduate Program: Educational Leadership Program*.

<https://grad.ucla.edu/programs/school-of-education-and-information-studies/education-leadership-program/> adresinden erişilmiştir.

Ünal, I., Özsoy, S., Güngör, S. ve Tunç, B. (2005). Eğitim Bilimlerinin Ontolojik Temelleri: Sorun Odaklı Bir Yaklaşım. Ankara: Anı.

Young, M. D., Petersen, G. J., & Short, P. M. (2002). The complexity of substantive reform: A call for interdependence among key stakeholders. *Educational Administration Quarterly*, 38(2), 136-175.